DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 7 maj 1998 *

I mål C-113/96,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Bundessozialgericht (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Manuela Gómez Rodríguez och Gregorio Gómez Rodríguez

och

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz,

angående tolkningen av artiklarna 6 och 78 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT L 230, s. 6; svensk specialutgåva, område 5, volym 3, s. 13), och artiklarna 48 och 51 i EG-fördraget

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Gulmann (referent) samt domarna J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet och P. Jann,

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: G. Cosmas,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Manuela Gómez Rodríguez och Gregorio Gómez Rodríguez, genom Antonio Pérez Garrido, chef för den sociala avdelningen vid Spaniens generalkonsulat i Düsseldorf,

— Tysklands regering, genom Ernst Röder, Ministerialrat, förbundsekonomiministeriet, och Sabine Maass, Regierungsrätin zur Anstellung, samma ministerium, båda i egenskap av ombud,

— Greklands regering, genom biträdande juridiske rådgivaren Fokion Georgakopoulos, statens rättsliga råd, och särskilda biträdande juridiska rådgivaren Ioanna Galani-Maragkoudaki, utrikesministeriets särskilda avdelning för gemenskapsrättsliga tvister, båda i egenskap av ombud,

— Spaniens regering, genom Gloria Calvo Díaz, abogado del Estado, statens rättstjänst, båda i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom Wolf Okresek, Ministerialrat, Bundeskanzleramt, Verfassungsdienst, i egenskap av ombud,

— Sveriges regering, genom rättschefen Lotty Nordling, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren Peter-Hillenkamp och Maria Patakia, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 12 juni 1997 av: Manuela Gómez Rodríguez och Gregorio Gómez Rodríguez, företrädda av Antonio Pérez Garrido, Tysklands regering, företrädd av Bernd Kloke, Oberregierungsrat, förbundsekonomiministeriet, i egenskap av ombud, Greklands regering, företrädd av Fokion Georgakopoulos, Spaniens regering, företrädd av Santiago Ortiz Vaamonde, abogado del Estado, i egenskap av ombud, och kommissionen, företrädd av Peter Hillenkamp,

och efter att den 25 september 1997 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Bundessozialgericht har genom beslut av den 8 februari 1996, som inkom till domstolens kansli den 5 april samma år, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget ställt tre frågor om tolkningen av artiklarna 6 och 78 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT L 230, s. 6; svensk specialutgåva, område 5, volym 3, s. 13, nedan kallad förordningen), och artiklarna 48 och 51 i EG-fördraget.

2 Frågorna har uppkommit i en tvist mellan Manuela Gómez Rodríguez och Gregorio Gómez Rodríguez å ena sidan och Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (nedan kallad Landesversicherungsanstalt) å andra sidan, angående beviljande av barnpension.

3 Manuela Gómez Rodríguez och Gregorio Gómez Rodríguez är bosatta i Spanien. Deras far, som var spansk medborgare, var försäkrad som arbetstagare under 56 månader i Tyskland och 80 månader i Spanien. I april 1985 avled han i Spanien utan att ha erhållit pension.

4 Genom beslut av den 23 augusti 1988 beviljade Landesversicherungsanstalt Manuela Gómez Rodríguez och Gregorio Gómez Rodríguez barnpension för perioden den 7 februari 1985—31 december 1985 på grundval av bestämmelserna i konventionen om social trygghet mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Konungariket Spanien av den 4 december 1973 (*BGBl* II 1977, s. 678), i dess ändrade lydelse enligt tillägg av den 17 december 1975 (*BGBl* II 1977, s. 722). Landesversicherungsanstalt underrättade dem även om att från och med den 1 januari 1986, det vill säga dagen för Konungariket Spaniens anslutning till Europeiska gemenskaperna, skulle den spanska pensionsförsäkringsmyndigheten vara ensam behörig vad avser beviljande av barnpension, med tillämpning av bland annat artikel 78.2 i förordningen.

5 I nämnda bestämmelse föreskrivs följande:

"Förmåner till barn som mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna skall beviljas enligt följande regler, oavsett inom vilken medlemsstats territorium som barnet eller den fysiska eller juridiska person som faktiskt försörjer barnet är bosatt:

a) Barn till sådana avlidna anställda eller egenföretagare som omfattades av endast en medlemsstats lagstiftning: enligt denna stats lagstiftning.

b) Barn till sådana avlidna anställda eller egenföretagare som omfattades av flera medlemsstaters lagstiftningar: enligt ettdera av följande alternativ:

i) Enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium barnet är bosatt, under förutsättning att det, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, enligt denna stats lagstiftning har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1.

ii) I andra fall enligt lagstiftningen i den medlemsstat vars lagstiftning den avlidne längst hade omfattats av, under förutsättning att barnet, i förekommande fall med beaktande av bestämmelserna i artikel 79.1 a, enligt denna stats lagstiftning har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1. Om det inte har sådan rätt enligt denna lagstiftning, skall villkoren för att få förmåner enligt andra berörda medlemsstaters lagstiftning utredas i fallande ordning alltefter längden av de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt dessa medlemsstaters lagstiftning.

..."

6 Den spanska pensionsförsäkringsmyndigheten beviljade således, med verkan från och med den 1 januari 1986, de berörda barnpension, vilken skulle utges till dess de fyllde arton år, då deras rätt till barnpension upphörde enligt den spanska lagstiftningen.

7 Manuela Gómez Rodríguez och Gregorio Gómez Rodríguez ansökte då vid Landesversicherungsanstalt om att beviljas barnpension med tillämpning av tysk lagstiftning, enligt vilken barnpension kan fortsätta att utges ända upp till 25 års ålder, om den berörde bedriver studier.

8 Landesversicherungsanstalt avslog denna begäran med motiveringen att artikel 78.2 i förordningen inte ger rätt till barnpension enligt tysk lagstiftning för tiden efter det att barnpension inte längre skall utges enligt spansk lagstiftning, särskilt som den avlidne inte hade fullgjort karensperioden av 60 månader och villkoren för beviljande av barnpension därmed inte var uppfyllda.

9 De berörda har anfört klagomål och senare väckt talan och överklagat, utan att uppnå sitt syfte.

10 Den 7 november 1994 överklagade de genom "Revision" till Bundessozialgericht. De gjorde gällande att det inte framgår av artikel 78.2 b i förordningen att en behörighet som har bestämts vid en viss tidpunkt, med hänsyn till artikel 79.1 b i förordningen, aldrig kan ifrågasättas. Rätten till tysk barnpension kan endast berövas den berörde om han har rätt till barnpension enligt spansk lagstiftning. Så är inte fallet här, eftersom barnpension enligt den spanska lagstiftningen bara utges till dess barnet fyller 18 år.

11 I sin begäran om förhandsavgörande har Bundessozialgericht påpekat att tvisten rör frågan huruvida Landesversicherungsanstalt är skyldig att på nytt betala ut den barnpension till de berörda som de redan erhållit före Konungariket Spaniens anslutning till Europeiska gemenskaperna, med hänsyn till att den barnpension de erhållit enligt beslutet om spansk barnpension har upphört att utges sedan var och en av dem har fyllt 18 år. Bundessozialgericht har därför beslutat att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till domstolen för förhandsavgörande:

"1) Skall artikel 78.2 b i förordning (EEG) nr 1408/71 tolkas på så sätt att den där förekommande lagvalsregeln avseende tillämplig lagstiftning för beviljande av förmåner även skall gälla för obegränsad tid när det visserligen till en början har förelegat en rätt till barnpension i den medlemsstat som är behörig enligt nämnda regel (i detta fall bosättningsstaten), men denna rätt sedermera har bortfallit på grund av att en viss åldersgräns har uppnåtts, medan det i en annan medlemsstat, vars lagstiftning också omfattar den försäkrade, vid

tillämpning av artikel 79 i förordning (EEG) nr 1408/71 även efter denna tidpunkt skulle föreligga en rätt till barnpension eller skall det i ett sådant fall ske ett byte av tillämplig lagstiftning enligt artikel 78.2 b ii i nämnda förordning?

2) Skall utsikten, att under en längre tid (till exempel vid skolgång eller yrkesutbildning även efter det att vederbörande har fyllt 18 år) få uppbära en barnpension, vilken har beviljats av en medlemsstat med tillämpning av en konvention mellan två medlemsstater som har införlivats med nationell rätt och som till följd av att förordning (EEG) nr 1408/71 har trätt i kraft inte längre kan tillämpas, i stället för att komma i åtnjutande av barnpension, vilken i enlighet med artikel 78.2 b i förordning (EEG) nr 1408/71 skall beviljas enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat, räknas till de sociala trygghetsförmåner som barn som har mist en av föräldrarna eller båda föräldrarna inte får förlora?

3) Vid jakande svar på den andra frågan: Kan barn som har mist en eller båda föräldrarna och som redan innan det att förordning (EEG) nr 1408/71 trädde i kraft hade rätt till barnpension enligt lagstiftningen i en medlemsstat och under hänsynstagande till en socialförsäkringskonvention som har slutits mellan två medlemsstater göra denna rättighet gällande i den mån som en rätt till förmån inte längre föreligger enligt en annan medlemsstats lagstiftning i enlighet med artikel 78.2 b i förordning (EEG) nr 1408/71?"

Den första frågan

12 Genom sin första fråga vill den nationella domstolen i huvudsak få veta om artikel 78.2 b i förordningen skall tolkas så, att bestämmelserna i artikel 78.2 b ii är tillämpliga om en rätt till barnpension, som inledningsvis förelåg enligt artikel 78.2 b i, i den medlemsstat där mottagaren är bosatt, har upphört att gälla till följd av en

åldersgräns, medan den berörde, enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat vilken den berörde har omfattats av, fortfarande skulle ha rätt till barnpension även efter det att åldersgränsen har uppnåtts, i fall av tillämpning av regeln om sammanläggning i artikel 79 i förordningen.

13 Enligt den tyska regeringen och den österrikiska regeringen talar gemenskapslagstiftarens målsättning och de relevanta bestämmelsernas anda och ändamål för att det inte skall ske ett behörighetsbyte sedan bosättningsstaten har slutat att utge familjeförmånerna. De har anmärkt att den samordning som regleras i bestämmelsen i fråga vilar på principen att en enda medlemsstat, närmare bestämt bosättningsstaten, är behörig att utge barnpension. I annat fall skulle de medlemsstater som tillämpar en högre åldersgräns alltid fortsätta att vara behöriga, utan hänsyn till barnets bosättningsort, och vara skyldiga att till barnet utge en barnpension som grundas på den avlidnes samtliga försäkringsperioder, utan hänsyn till hur många försäkringsperioder som har fullgjorts i dessa medlemsstater.

14 Sökandena i målet vid den nationella domstolen samt den spanska och den grekiska regeringen har å sin sida hävdat att artikel 78.2 b i och 78.2 b ii i förordningen innebär att kriterierna för att avgöra vilken lagstiftning som är tillämplig skall tillämpas i tur och ordning. När rätten till spansk barnpension upphör när barnen fyller 18 år, uppkommer en ny situation, vilket innebär att andra regler skall tillämpas i enlighet med artikel 78.2 b ii i förordningen.

15 Begreppet "under förutsättning att det ... har rätt till en av de förmåner som avses i punkt 1" i artikel 78.2 b i betyder enligt nämnda regeringar att behörigheten för institutionen i bosättningsstaten endast består till dess att rätten till förmåner upphör att gälla enligt denna stats lagstiftning. En annan tolkning skulle för övrigt innebära ett åsidosättande av principen om fri rörlighet för migrerande arbetare och av likabehandlingsprincipen, eftersom de berörda barnen i varje fall skulle ha rätt till förmånerna om de skulle bosätta sig i Tyskland.

16 Kommissionen anser även den att det tyska organet inte har förlorat sin behörighet i förevarande fall. Under en inledande tidsperiod var Konungariket Spanien den stat som i första hand var behörig; när kungariket inte längre är behörigt eller när det där inte längre är möjligt att åberopa en rättighet, övergår behörigheten till den stat som står närmast i tur, det vill säga Förbundsrepubliken Tyskland.

17 Till stöd för sin argumentation har den spanska och den grekiska regeringen samt kommissionen hänvisat till domstolens rättspraxis om att den rätt till familjeförmåner som den medlemsstat där ett efterlevande barn är bosatt svarar för inte innebär att den rätt till familjeförmåner till högre belopp som tidigare har förelegat i en annan medlemsstat upphör. Under dessa omständigheter skall den sistnämnda staten utge ett tillägg motsvarande skillnaden mellan de båda beloppen (nedan kallad tilläggsförmån) (se bland annat dom av den 12 juni 1980 i mål 733/79, Laterza, REG 1980, s. 1915, av den 9 juli 1980 i mål 807/79, Gravina, REG 1980, s. 2205, och av den 11 juni 1991 i mål C-251/89, Athanasopoulos m. fl., REG 1991, s. I-2797). Den spanska och den grekiska regeringen samt kommissionen har anmärkt att den omständigheten att inget tillägg tidigare har utbetalats i förevarande fall — vare sig detta beror på att det inte har uppkommit någon skillnad vid beräkningen eller på att något sådant tillägg inte har begärts — inte kan medföra att denna rättighet slutgiltigt går förlorad.

18 Den svenska regeringen har även den med hänvisning till domstolens rättspraxis angående tilläggsförmåner gjort gällande att i ett fall som det som är i fråga vid den nationella domstolen skall detta tillägg betalas av den andra medlemsstaten, även om rätten till förmåner har upphört i bosättningsstaten. Denna situation skall inte behandlas på ett annat sätt än situationen när ett tillägg betalas ut på grund av att förmånerna uppgår till högre belopp i den andra medlemsstaten än i bosättningsstaten.

19 Det framgår av yttrandena från sökandena i målet vid den nationella domstolen, och från den spanska, den grekiska och den svenska regeringen samt från kommissionen att en rätt till familjeförmåner, i ett fall som det vid den nationella domstolen, skulle kunna grundas på domstolens rättspraxis om tilläggsförmåner eller på

bestämmelserna i artikel 78.2 b ii, vilka är tillämpliga, eftersom rätten till barnpension enligt artikel 78.2 b i har upphört att gälla i bosättningsstaten.

20 I detta sammanhang skall det anmärkas att domstolen i sin dom av den 27 februari 1997 i mål C-59/95, Bastos Moriana m. fl. (REG 1997, s. I-1071), har preciserat innehållet i sin rättspraxis om tilläggsförmåner. Den har nämligen uttalat sig i frågan huruvida artiklarna 77 och 78 i förordningen skall tolkas så, att den behöriga institutionen i en medlemsstat är skyldig att bevilja personer som uppbär pension eller efterlevande barn som är bosatta i en annan medlemsstat ett sådant tillägg, även om pensionsrätten eller det efterlevande barnets rätt inte har förvärvats endast på grundval av försäkringsperioder som har fullgjorts i den staten.

21 Domstolen anmärkte inledningsvis att avsikten med reglerna i artiklarna 77 och 78 i förordningen är att avgöra enligt vilken medlemsstats lagstiftning som förmånerna i fråga skall beviljas, eftersom förmånerna i princip endast beviljas i enlighet med lagstiftningen i denna enda medlemsstat. Det följer av punkt 2 b i i dessa båda artiklar att när den som uppbär pension eller den avlidne arbetstagaren har omfattats av lagstiftningen i flera medlemsstater, skall förmånerna i fråga utges enligt lagstiftningen i den stat i vilken den som uppbär pensionen eller det efterlevande barnet till den avlidne arbetstagaren är bosatt (domen i det ovannämnda målet Bastos Moriana m. fl., punkt 15).

22 Domstolen konstaterade vidare att regeln om tilläggsförmåner (se särskilt domarna i de ovannämnda målen Laterza och Gravina) grundas på principen om att målet med artikel 48—51 i fördraget inte skulle uppnås om arbetstagarna på grund av att de utövade sin rätt till fri rörlighet skulle förlora sociala trygghetsförmåner som de under alla förhållanden har rätt till enligt lagstiftningen i endast en medlemsstat (domen i det ovannämnda målet Bastos Moriana m. fl., punkt 17, se även dom av den 21 oktober 1975 i mål 24/75, Petroni, REG 1975, s. 1149, punkt 13).

23 Domstolen anmärkte emellertid att tillämpningen av bestämmelserna i artiklarna 77 och 78 i förordningen, enligt vilka endast den medlemsstat där den

berörde personen är bosatt är behörig att bevilja familjebidragen i fråga, kan leda till att berörda personer berövas sin rätt till förmåner enligt lagstiftningen i endast en annan medlemsstat. På grund härav tolkade domstolen i de ovannämnda målen Laterza och Gravina nämnda bestämmelser så, att principen om endast en betalningsansvarig stat i fråga om familjebidrag har ett undantag som innebär att den andra medlemsstaten är skyldig att bevilja ett bidragstillägg (se domen i det ovannämnda målet Bastos Moriana m. fl., punkt 18).

24 Domstolen förklarade slutligen att mot bakgrund av det resonemang som ligger till grund för undantaget kan tillämpningsområdet för undantaget inte utvidgas på ett sådant sätt att ett bidragstillägg även skall beviljas när rättigheterna för den som uppbär en pension eller för det efterlevande barnet har uppkommit endast genom tillämpning av de regler om sammanläggning som föreskrivs i förordningen. I ett sådant fall medför inte tillämpningen av artiklarna 77 och 78 att de berörda personerna berövas förmåner som har beviljats med stöd av endast lagstiftningen i en annan medlemsstat (domen i det ovannämnda målet Bastos Moriana m. fl., punkt 19).

25 Mot denna bakgrund skall det konstateras att i ett fall som det i tvisten vid den nationella domstolen kan en rätt till tyska förmåner inte grundas på tillämpning av rättspraxis om tilläggsförmåner. I förevarande fall har de berörda inte förvärvat rätt till tyska förmåner endast på grundval av försäkringsperioder i Tyskland, varför en tillämpning av förordningens bestämmelser, enligt vilka bosättningsstaten är behörig, inte kan beröva de berörda rättigheter som de har endast enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat.

26 Det skall vidare konstateras att den enda omständigheten att en förmån som avses i artikel 78.2 b i i förordningen har upphört att utgå i bosättningsstaten på grund av en åldersgräns, som med generell tillämpning gör att rätten till förmånen upphör, inte av denna anledning gör att bestämmelserna i artikel 78.2 b ii i förordningen är tillämpliga.

27 Artikel 78.2 i förordningen har nämligen till syfte att ange vilken medlemsstat som är behörig vad avser beviljande av barnpension, särskilt när den avlidne har omfattats av lagstiftningen i flera medlemsstater. Genom att den behöriga medlemsstaten anges, blir en enda medlemsstats lagstiftning tillämplig, i enlighet med principen att endast en lag kan vara tillämplig som anges i artikel 13.1 i förordningen.

28 Det skall i detta avseende anmärkas att medlemsstaterna, som domstolen vid upprepade tillfällen har angivit, är ensamt behöriga att bestämma nivån för de förmåner som de beviljar och hur länge de skall utgå (se bland annat dom av den 3 maj 1990 i mål C-2/89, Kits van Heijningen, REG 1990, s. I-1755, punkt 19).

29 Mot denna bakgrund kan den omständigheten att förmånerna, enligt den i artikel 78.2 b i i förordningen angivna medlemsstatens lagstiftning, har upphört att utgå, på grund av att mottagaren inte längre uppfyller villkoren för beviljande vad avser åldersgränsen för förmånen, inte leda till att en annan medlemsstat är behörig för samma risk på grund av en annan anknytningsfaktor i artikel 78.2 i förordningen.

30 Det skall dessutom anmärkas, som den tyska och den österrikiska regeringen har hävdat, att om domstolen skulle anta den tolkning som förespråkas av sökandena i målet vid den nationella domstolen samt av den spanska och den grekiska regeringen, skulle de medlemsstater som infört en högre åldersgräns vad avser rätt till barnpension alltid vara behöriga vad avser dessa förmåner, oavsett de föräldralösa barnens bosättningsort och oberoende av längden av de försäkringsperioder som den försäkrade fullgjort i olika medlemsstater.

31 För övrigt finns det, som den tyska regeringen har hävdat, ingen anledning att tillämpa artikel 78.2 b ii i förordningen i en situation, när medlemsstaten där förmånsmottagaren är bosatt anser att det inte längre är nödvändigt att fortsätta att betala ut förmånen, exempelvis på grund av att mottagaren är självförsörjande eller på grund av att andra förmåner, som studiestöd, ersätter familjeförmånerna.

32 Av detta följer att om förmånerna i bosättningsstaten har upphört att utgå, på grund av en åldersgräns, är den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat inte skyldig att bevilja de berörda dessa förmåner annat än om de förvärvat denna rättighet endast på grundval av försäkringsperioder som fullgjorts i denna stat.

33 Den första tolkningsfrågan skall således besvaras så, att artikel 78.2 b i förordningen skall tolkas så, att bestämmelserna i artikel 78.2 b ii inte är tillämpliga om en rätt till barnpension, som enligt artikel 78.2 b i inledningsvis förelåg i den medlemsstat där mottagaren är bosatt, har upphört att gälla till följd av en åldersgräns, medan den berörde, enligt lagstiftningen i en medlemsstat vilken den försäkrade har omfattats av, fortfarande skulle ha rätt till barnpension även efter åldersgränsens utgång, i fall av tillämpning av regeln om sammanläggning i artikel 79 i förordningen.

Den andra och den tredje frågan

34 Den nationella domstolen vill genom sin andra och sin tredje fråga i huvudsak få veta om artiklarna 48 och 51 i fördraget, i en situation som den i målet vid den nationella domstolen, utgör hinder för att en förmånsmottagare förlorar sina sociala trygghetsförmåner till följd av att en bilateral konvention om social trygghet, till följd av förordningens ikraftträdande, har upphört att vara tillämplig.

35 Enligt sökandena i målet vid den nationella domstolen, den spanska, den grekiska och den svenska regeringen samt kommissionen bör denna fråga besvaras jakande. De anser nämligen att villkoren i domstolens dom av den 7 februari 1991 i mål C-227/89, Rönfeldt (REG 1991, s. I-323), såsom de preciserats i domstolens dom av den 9 november 1995 i mål C-475/93, Thévenon (REG 1995, s. I-3813), är uppfyllda i förevarande fall.

36 Den tyska och den österrikiska regeringen anser å sin sida att denna rättspraxis inte är tillämplig under sådan omständigheter som är aktuella i målet vid den nationella domstolen. De har särskilt anmärkt att denna lösning inte är praktiskt genomförbar, eftersom befintliga bilaterala och multilaterala konventioner är så olika varandra att det ur administrativ synvinkel vore absurt att ålägga medlemsstaternas myndigheter att för varje migrerande arbetstagare inte bara beakta dennes rättigheter enligt den nationella lagstiftningen och gemenskapsrätten, utan även dennes rättigheter enligt konventionerna.

37 Det skall inledningsvis anmärkas att enligt ordalydelsen i artikel 6 i förordningen skall denna förordning, både vad gäller de personer och de sakområden som den behandlar, med vissa undantag ersätta bestämmelserna i alla konventioner om social trygghet mellan två eller flera medlemsstater.

38 I dom av den 7 juni 1973 i mål 82/72, Walder (REG 1973, s. 599), punkterna 6 och 7, har domstolen konstaterat att det av artiklarna 6 och 7 i förordningen klart framgår att gemenskapsförordningarna med bindande verkan ersätter bestämmelserna i konventioner om social trygghet som ingåtts mellan medlemsstater och att de, bortsett från de fall som uttryckligen nämns i förordningen, inte tillåter några som helst undantag, ens i det hypotetiska fallet att dessa konventioner om social trygghet medför större förmåner för de personer på vilka de är tillämpliga än som följer av förordningarna.

39 I domen i det ovannämnda målet Rönfeldt har domstolen fastslagit att artiklarna 48.2 och 51 i fördraget skall tolkas så, att de hindrar att berörda arbetstagare går miste om sociala trygghetsförmåner till följd av att gällande konventioner mellan två eller flera medlemsstater och som har införlivats med nationell rätt inte kan tillämpas sedan förordningen trätt i kraft.

40 I domen i det ovannämnda målet Thévenon preciserade domstolen att omständigheterna i målet Rönfeldt var speciella och att sådana omständigheter inte var för handen i målet Thévenon, eftersom den försäkrade inte hade utövat sin rätt till fri rörlighet förrän efter det att förordningen trätt i kraft, det vill säga vid en tidpunkt då konventionen redan hade ersatts av förordningen.

41 I ett fall som det vid den nationella domstolen skall det konstateras att fadern till de berörda personerna har fullgjort försäkringsperioder i Spanien och i Tyskland före Konungariket Spaniens anslutning till Europeiska gemenskaperna och att den regel som har uppställts i domen i målet Rönfeldt, som den preciserats i domen i det ovannämnda målet Thévenon, således i princip är tillämplig.

42 Av detta följer att sådana personer som de sökande i målet vid den nationella domstolen inte kan gå miste om sina sociala trygghetsförmåner enligt den bilaterala konventionen i fråga.

43 I detta avseende har den tyska regeringen gjort gällande att den i förevarande fall, i enlighet med artikel 118.1 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpning av förordning nr 1408/71 (EGT L 74, s. 1; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 106), redan har jämfört förmånerna enligt den bilaterala konventionen respektive förordningen och kommit till resultatet att tillämpning av förordningen var mer förmånlig än konventionen.

44 Artikel 118.1 i förordning nr 574/72 är nämligen tillämplig på situationer där förordningen har trätt i kraft under perioden mellan försäkringsfallet och den första beräkningen av förmånerna. I sådana fall föreskriver bestämmelsen att ansökan om pension leder till en dubbel utbetalning, dels, enligt konventionen, för tid före förordningens tillämpning, dels, enligt förordningen, för tid från och med ikraftträdandedagen. Enligt nämnda bestämmelse skall den berörde, om beloppet vid en beräkning enligt bestämmelserna i konventionen blir högre än vid tillämpning av bestämmelserna i förordningen, skall fortsätta att erhålla det belopp som har beräknats med tillämpning av bestämmelserna i konventionen.

45 Eftersom förmånerna enligt konventionen respektive förordningen redan har jämförts, med resultatet att förordningen var mer förmånlig för de sökande, kan principen från domen i målet Rönfeldt inte tillämpas.

46 Om så inte vore fallet, skulle alla migrerande arbetstagare i samma situation som de sökande vid varje givet tillfälle kunna begära tillämpning av förordningen eller konventionen, alltefter vilket som vid varje givet tillfälle skulle vara förmånligast.

47 En sådan möjlighet att kunna få jämföra förmånerna vid varje tillfälle som de berördas personliga situation har förändrats, under hela den tid som förmånerna utgår, skulle innebära att de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna skulle utsättas för betydande administrativa problem, då en sådan möjlighet till jämförelse inte har stöd i förordningen.

48 Den andra och den tredje tolkningsfrågan skall således besvaras så, att artiklarna 48 och 51 i fördraget utgör hinder för att en förmånsmottagare förlorar sina sociala trygghetsförmåner som härrör från en bilateral konvention om social trygghet, som, till följd av förordningens ikraftträdande, har upphört att vara tillämplig. Denna princip är dock inte tillämplig om den behöriga myndigheten, vid den första beräkningen av förmånerna enligt förordningen, redan har jämfört förmånerna enligt den bilaterala konventionen respektive förordningen och kommit till resultatet att tillämpning av förordningen är mer förmånlig än konventionen.

Rättegångskostnader

49 De kostnader som har förorsakats den tyska, den grekiska, den spanska, den österrikiska och den svenska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 8 februari 1996 har ställts av Bundessozialgericht — följande dom:

1) Artikel 78.2 b i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade

lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983, skall tolkas så, att bestämmelserna i artikel 78.2 b ii inte är tillämpliga om en rätt till barnpension, som enligt artikel 78.2 b i inledningsvis förelåg i den medlemsstat där mottagaren är bosatt, har upphört att gälla till följd av en åldersgräns, medan den berörde, enligt lagstiftningen i en medlemsstat vilken den försäkrade har omfattats av, fortfarande skulle ha rätt till barnpension även efter åldersgränsens utgång, i fall av tillämpning av regeln om sammanläggning i artikel 79 i förordningen.

2) Artiklarna 48 och 51 i EG-fördraget utgör hinder för att en förmånsmottagare förlorar sina sociala trygghetsförmåner som härrör från en bilateral konvention om social trygghet, som, till följd av ikraftträdandet av förordning nr 1408/71, har upphört att vara tillämplig. Denna princip är dock inte tillämplig om den behöriga myndigheten, vid den första beräkningen av förmånerna enligt förordningen, redan har jämfört förmånerna enligt den bilaterala konventionen respektive förordningen och kommit till resultatet att tillämpning av förordningen är mer förmånlig än konventionen.

Gulmann Moitinho de Almeida Edward

Puissochet Jann

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 7 maj 1998.

R. Grass C. Gulmann

Justitiesekreterare Ordförande på femte avdelningen